

Common Framework for Europe Competence (CFEC)

Dit 'Referentiekader' geeft indicaties voor de 'Europese competenties' van leerlingen tussen de 12 en 19 jaar oud. De basis van dit referentiekader bevindt zich in de 'Europese kern competenties in een op kennis gebaseerde maatschappij' die voort kwam uit de Lissabon strategie. Dit referentiekader bevat met name gemengde of samenkomende competenties. Qua structuur volgt het kader het voorbeeld van het 'Common European Framework of Reference for Languages' (CEFR/ERK) [Gemeenschappelijk Europees ReferentieKader voor talen] van de Europese Raad. Het Elos Netwerk gebruikt beide zowel het CFEC als het CEFR/ERK als de basis voor de schoolontwikkeling¹.

De bedoeling van het *Common Framework for Europe Competence* is om een brug te vormen tussen de competenties en de schoolpraktijk. Elos scholen erkennen het denkbeeld van 'Europese staatsburgerschap' en hun taak om leerlingen voor te bereiden op studie en werk in Europa. Dit wordt gedaan door 'Europese en Internationale Oriëntatie' (EIO) in lesplannen en culturele- en uitwisselingsprogramma's aan te bieden. Elos scholen gebruiken dit referentiekader om deze EIO ontwikkeling vorm te geven en te begeleiden.

Dit referentiekader maakt onderscheidt tussen vier hoofddomeinen, EIO 1, EIO 2, EIO 3 en EIO 4 genoemd. Elk domein kent drie aspecten: kennis, vaardigheden en houding.

De kennistak in domein EIO-1 omschrijft kennis van structuren en organisaties/instellingen; de kennistak in domein EIO-2 omschrijft kennis over onderwerpen die een Europese of globale dimensie behelzen; de kennistak in domein EIO-3 omschrijft kennis die wij nodig hebben als basis voor het dagelijkse leven in een internationale omgeving; en de kennistak van domein EIO-4 omschrijft leervormen buiten de school zoals, bijvoorbeeld, informeel leren gecombineerd met ondernemingsvaardigheden.

De indicaties zijn gecodeerd naar vooruitgang, van 1 tot 6. Afhankelijk van de schoolorganisatie, kunnen deze refereren aan ontwikkeling over tijd, of een waarde voor elke indicatie. Een leerling van rond 18 jaar, die is afgestudeerd aan een school voor voortgezet onderwijs (havo/atheneum), zou tenminste niveau 4 moeten hebben gehaald (respectievelijk, voldoende bewijs aan indicaties hebben verzameld, die samen deze 'waarde' van een voldoende resultaat vormen); leerlingen van rond de 16 die slagen op andere schooltypes (vmbo) moeten tenminste niveau 3 bereiken. Bewijs kan door leerlingen in een portfolio worden gedocumenteerd; beoordeling van de EIO-kennis is een onderdeel van de zelfbeoordelingsprocedures van de school.

Deze definitieve versie van het *Framework for Europe Competence* werd door het *Europese Elos Netwerk* tussen 2008 en 2010 ontwikkeld. Het is bedoeld voor het middelbaar onderwijs en het hoger en beroepsonderwijs. Het referentiekader kan daarnaast een link leggen met het Europese instrument Europass. Het Elos-netwerk is in de periode van 2008 tot 2010 door de Europese Commissie gefinancierd. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben, neem dan contact op via het e-mailadres: elos@nuffic.nl

Elos Team, Nuffic september 2017

N.B. : internationaal kan ook "een internationaal aspect/karakter" betekenen

© Elos, versie september,

Common Framework for Europe Competence (CFEC)

Credit level:	1	2	3	4	5	6
Domein EIO-1 Ik ben een goedgeïnformeerde Europese burger, die relevante kennis over Europa en de rest van de wereld kan verkrijgen, bewerken, en evalueren en ernaar kan handelen.	Ik heb basiskennis van de geografie van Europa en een algemeen idee van Europese geschiedenis. EIO-1.1.1	Ik heb kennis van de verscheidenheid binnen Europa (per land: cultuur, bevolkingsaantal, taal, affiliatie met de EU en/of andere internationale instellingen). EIO-1.2.1	Ik begrijp gedeelde ideeën zoals democratie, burgerschap en ik ken de internationale verklaringen waarin deze ideeën staan vastgelegd EIO-1.3.1	Ik begrijp de structuur en functie van Europese en internationale instellingen (EU, RvE, VN, NAVO enz.; in relatie tot elkaar en tot nationale/regionale zaken). EIO-1.4.1	Ik heb gefundeerde meningen over het gehele proces van Europese integratie en de daaruit voortvloeiende sociale, economische en milieu vraagstukken voor Europa en de rest van de wereld . EIO-1.5.1	Ik ben bekend met de gebieden waarin Europese en internationale instellingen een belangrijke invloed uitoefenen, en kan de consequenties daarvan verklaren, met concrete voorbeelden. EIO-1.6.1
	Ik kan algemene informatie over Europa en de rest van de wereld verzamelen en structureren EIO-1.1.2	Ik kan informatie over huidige Europese en internationale zaken verzamelen en structureren. EIO-1.2.2	Ik kan een overzicht geven van de geschiedenis van de Europese integratie, en kan Europese sleutelfiguren met bepaalde gebeurtenissen in verband brengen. EIO-1.3.2	Ik kan informatie afkomstig van verschillende buitenlandse media over onderwerpen met een supranationaal of internationaal aspect verkrijgen en begrijpen. EIO-1.4.2	Ik kan de waarden waar Europa voor staat (zoals: vrede, democratische besluitvorming , scheiding van kerk en staat, economische welvaart) in verband brengen met wat ze voor mij persoonlijk betekenen (mijn rechten en plichten). EIO-1.5.2	Ik kan mijn mening over Europese zaken met goed gefundeerde argumenten verdedigen in discussies met andere. EIO-1.6.2
	Ik ben me bewust van de grondbeginselen van de democratie in Europese landen. EIO-1.1.3	Ik kan kennis delen met mijn klasgenoten over mijn eigen land (politiek, geografisch, economisch, geschiedenis, wetenschappelijk en technologisch, cultureel en/of nationale erfenissen) in relatie tot Europa. EIO-1.2.3	Ik kan mijn kennis over een groot aantal Europese landen met buitenlandse leerlingen delen. EIO-1.3.3	Ik vorm mijn eigen mening over belangrijke Europese en internationale kwesties (bijv. uitbreiding, grondwet, globalisering enz.) en ik ken de consequenties die deze kwesties hebben voor alle Europeanen. EIO-1.4.3	Ik heb een actieve rol als een Europese burger op school en in de samenleving. EIO-1.5.3	Ik ken het belang van levenslang leren en de stappen die nodig zijn naar persoonlijke voldoening, actief burgerschap en werkgelegenheid in Europa. EIO-1.6.3

Elos : Studeren en werken met

Europa Competentie 2008 -

3611 / 001 – 001 Project acroniem: Elos

Dit project wordt ondersteund door de Europese Commissie. Deze uitgave [communicatie] weergeeft slechts de visie van de schrijver. De Commissie is niet verantwoordelijk voor enig ander gebruik van de informatie omvat hierin.

Credit level:	1	2	3	4	5	6
Domein EIO-2 Ik kan effectief communiceren en mij redden in het dagelijkse leven in een Europese / internationale omgeving.	Ik weet hoe vrienden in andere landen met elkaar communiceren, over welke onderwerpen en ik kan hieraan deelnemen. EIO-2.1.1	Ik weet hoe het dagelijkse gezinsleven in andere landen is georganiseerd. EIO-2.2.1	Ik weet hoe families en vriendschappen in andere landen werken. EIO-2.3.1	Ik ben me bewust van de regels en verantwoordelijkheden van leerlingen bij een buitenlandse partnerschool op school en in hun gemeenschap. EIO-2.4.1	Ik kan mijn weg vinden naar instellingen in de stad of regio van de partnerscholen die informatie verschaffen over het leven en werken in de gemeenschap. EIO-2.5.1	Ik weet hoe ik internationale informatie kan verkrijgen over het leven, studeren en werken in een ander land. EIO-2.6.1
	Ik ben me bewust van de verscheidenheid aan talen in Europa en daarbuiten en ken de minimumaspecten van tenminste twee andere talen dan mijn moedertaal. EIO-2.1.2	Ik probeer de basiskennis van een taal anders dan het Nederlands of mijn eigen moedertaal van een medeleerling te leren. EIO-2.2.2	Ik kan mijn eigen mening, behoeftes en emoties uiten en daarover duidelijk communiceren in een gemeenschappelijk taal met medeleerlingen uit andere landen. EIO-2.3.2	Ik beheers een gemeenschappelijke taal op afdoende wijze om binnen verschillende interculturele gebeurtenissen en bijeenkomsten verschillende stijlen van communicatie te gebruiken. EIO-2.4.2	Ik kan impliciete en expliciete bedoelingen herkennen en interpreteren in mijn eigen communicatie of die van anderen, in een gemeenschappelijke taal. EIO-2.5.2	Ik kan in een gemeenschappelijke taal over controversiële internationale kwesties discussiëren met mensen van andere achtergronden, terwijl ik de verschillen in normen en waarden erken. EIO-2.6.2
	Ik kan in verbinding komen met mede-Europeanen en mensen uit andere delen van de wereld. EIO-2.1.3	Ik kan respect tonen (verbaal en non-verbaal) voor de mening van mensen van een verschillende culturele achtergrond. EIO-2.2.3	Ik kan in een multiculturele groep praten over hoe stereotypen en discriminatie werken, EIO-2.3.3	Ik kan me tijdens een bezoek in het buitenland aanpassen aan andere manieren van communicatie, zonder dat ik mijn eigen identiteit opgeef. EIO-2.4.3	Ik ben zelfverzekerd in mijn communicatie met anderen in een gemeenschappelijke taal en (ook al maak ik fouten) probeer (ik) mij steeds te verbeteren. EIO-2.5.3	Ik voel me gemotiveerd en voorbereid om initiatief te nemen voor verdere studie en werk in een Europese of internationale omgeving. EIO-2.6.3

Elos : Studeren en werken met

Europa Competentie 2008 -

3611 / 001 – 001 Project acroniem: Elos

Dit project wordt ondersteund door de Europese Commissie. Deze uitgave [communicatie] weergeeft slechts de visie van de schrijver. De Commissie is niet verantwoordelijk voor enig ander gebruik van de informatie omvat hierin.

Credit level:	1	2	3	4	5	6
Domein EIO-3 Ik kan constructief samenwerken met 'medeleerlingen van andere landen aan een gemeenschappelijk thematisch taak of project.	Ik ken locaties en uitdrukkingen van een gemeenschappelijke erfenis (Europese of mondiaal) in mijn land en in het land van de partnerscholen. EIO-3.1.1	Ik kan met leerlingen van partnerscholen informatie vinden en vergelijken over geselecteerde consumentenzaken (zoals prijs niveaus of het beschermen van consumentenrechten) en deze informatie met mijn medeleerlingen vergelijken. EIO-3.2.1	Ik kan met leerlingen van partnerscholen informatie over onze landen betreffende nationale opvattingen over Europese en internationale onderwerpen vinden en vergelijken. EIO-3.3.1	Ik weet welke kwesties niet kunnen worden opgelost op een nationale schaal, en onderzoek samen met leeftijdsgenoten de Europese en mondiale aspecten van een dergelijke kwestie in verschillende landen. EIO-3.4.1	Ik begrijp hoe nationale en/of internationale beslissingen de gedeelde doelen (zoals de Millennium Ontwikkelingsdoelen, duurzaamheid, enz.), beïnvloeden en hoe deze worden gezien, zowel in mijn land als in dat van de partnerschool. EIO-3.5.1	Samen met mijn buitenlandse medeleerlingen, kan ik erachter komen en discussiëren over het waar en hoe ik mijn studie internationaal zou kunnen voortzetten. EIO-3.6.1
	Ik kan e-mail gebruiken om mezelf en mijn interesses en hobby's te presenteren en dezelfde informatie van mijn medeleerlingen in andere landen vragen. EIO-3.1.2	Ik ben internationaal computervaardig, en kan het internet gebruiken om te chatten, forums te bezoeken en zoekopdrachten uit te voeren binnen een gemeenschappelijke project met buitenlandse medeleerlingen. EIO-3.2.2	Ik kan offline en online afspraken maken over, en mij houden aan, een gezamenlijke gedragscode voor uitwisselingen met partnerleerlingen in het buitenland. EIO-3.3.2	Ik kan, samen met leerlingen van buitenlandse partnerscholen, taken uitvoeren en evalueren, in face-to-face vergaderingen (in persoon of via video-gesprekken). EIO-3.4.2	Ik kan actief deelnemen aan het plannen en runnen van een nieuw project met leerling- of docentengroepen uit andere landen. EIO-3.5.2	Ik kan actief een bijdrage leveren aan het projectmanagement en de administratie van internationale activiteiten in een onderwijsomgeving. EIO-3.6.2
	Ik toon interesse en respect voor anderen in Europa en de rest van de wereld. EIO-3.1.3	Ik ben me bewust dat het gedrag van mensen uit andere culturen zou kunnen voortvloeien uit andere normen en waarden dan de mijne. EIO-3.2.3	Door meningen uit te wisselen met leerlingen uit andere landen leer ik verschillende standpunten over Europese en internationale zaken. EIO-3.3.3	Ik kan de problemen aan die zich voordoen tijdens samenwerking met leerlingen en docenten uit andere landen. EIO-3.4.3	Ik neem het initiatief voor een individueel leermoment (zoals een cursus of stage) in het buitenland en organiseer dit ook zelf. EIO-3.5.3	Ik neem actief deel aan debatten, simulaties of andere evenementen in het publieke domein binnen Europa en in de rest van de wereld. EIO-3.6.3

Elos : Studeren en werken met

Europa Competentie 2008 -

3611 / 001 – 001 Project acroniem: Elos

Dit project wordt ondersteund door de Europese Commissie. Deze uitgave [communicatie] weergeeft slechts de visie van de schrijver. De Commissie is niet verantwoordelijk voor enig ander gebruik van de informatie omvat hierin.

Credit level:	1	2	3	4	5	6
Domein EIO-4 Ik kan in informeel en werkgerelateerde verbanden werken en leren en ondernemerschap in een Europese of internationale omgeving aantonen.	Ik erken dat ik constant aan het leren ben, ook buiten mijn schoolomgeving. EIO-4.1.1	Ik ben me ervan bewust dat ik mijn informele leerervaringen in mijn formele opleiding kan gebruiken. EIO-4.2.1	Ik weet hoe ik basis aspecten van mijn internationale informele leren kan gebruiken om mijn formele leerproces te ondersteunen. EIO-4.3.1	Ik kan samen met een medeleerling reflecteren op mijn informele leren en nieuwe leerdoelen formuleren. EIO-4.4.1	Ik kan ervoor zorgen dat mijn informele leerresultaten vertaald worden naar formele erkenning in het binnen- of buitenland. EIO-4.5.1	Ik kan mijn eigen leerdoelen formuleren en mijn eigen leeromgeving creëren. EIO-4.6.1
	Ik ben me bewust van de waarde van werk/school-gerelateerde programma's voor mijn toekomst. EIO-4.1.2	Ik kan actief deelnemen in een werkgerelateerde programma - virtueel en in persoon. EIO-4.2.2	Ik gebruik mijn internationale werkgerelateerde leerervaringen om mijn formele leerprogramma en mijn internationale besef te ondersteunen. EIO-4.3.2	Ik kan met volwassenen als professionele collega's reflecteren op mijn werkgerelateerde leerresultaten en nieuwe leerdoelen bepalen. EIO-4.4.2	Ik gebruik werkgerelateerde leerresultaten om formele erkenning te ondersteunen. EIO-4.5.2	Ik gebruik werkgerelateerd leren om diepgaand en onafhankelijk onderzoek op te zetten. EIO-4.6.2
	Ik ben bereid om in teamverband aan nieuwe ideeën te werken. EIO-4.1.3	Ik kan helpen om simpele problemen op te lossen, individueel en in teamverband te werken, ik kan helpen om beslissingen te nemen en ik kan hulpbronnen die voor mij beschikbaar zijn benutten. EIO-4.2.3	Ik kan van gelegenheden gebruik maken om creatief te zijn, ideeën te ontwikkelen die van waarde zijn voor mezelf en anderen. EIO-4.3.3	Ik kan ideeën ontwikkelen in een internationale context en deze ideeën omzetten naar effectieve plannen en dit plan met succes uitvoeren. EIO-4.4.3	Ik kan ideeën omzetten naar activiteiten, de risico's die hierbij horen omschrijven en de juiste acties nemen om deze risico's te vermijden. EIO-4.5.3	Ik ontwikkel concepten, neem risico's en begrijp de ethische, ecologische en economische gevolgen die het gevolg zijn van mijn keuzes. EIO-4.6.3

Elos : Studeren en werken met

Europa Competentie 2008 -

3611 / 001 – 001 Project acroniem: Elos

Dit project wordt ondersteund door de Europese Commissie. Deze uitgave [communicatie] weergeeft slechts de visie van de schrijver. De Commissie is niet verantwoordelijk voor enig ander gebruik van de informatie omvat hierin.

Elos : Studeren en werken met

Europa Competentie 2008 -

3611 / 001 – 001 Project acroniem: Elos

*Dit project wordt ondersteund door de Europese Commissie. Deze uitgave [communicatie] weergeeft slechts de visie van de schrijver.
De Commissie is niet verantwoordelijk voor enig ander gebruik van de informatie omvat hierin.*